

ABSTRACT&REFERENCES

DOI: 10.15587/2519-4798.2022.257021

FEATURES OF FORMATION OF ENVIRONMENTAL COMPETENCE OF EDUCATION SEEKERS IN THE CONTEXT OF PREVENTING ENVIRONMENTAL POLLUTION DURING WAR

p. 4–10

Svitlana Tolochko, Doctor of Pedagogical Sciences, Laboratory of Extracurricular Education, Institute of Problems on Education of National Academy of Educational Sciences of Ukraine, M. Berlynskoho str., 9, Kyiv, Ukraine, 04060

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9262-2311>

Nataliia Bordiug, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Department of Ecology, Polissia National University, Staryi Blvd., 7, Zhytomyr, Ukraine, 10008

E-mail: natali-21@ukr.netORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3489-4669>

Tetyana Les, Department of Foreign Languages, Polissia National University, Staryi Blvd., 7, Zhytomyr, Ukraine, 10008

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3190-454X>

The article contains the results of scientific research on the features of the formation of environmental competence of education seekers in the context of preventing environmental pollution during the war in Ukraine. The growing role of environmental competence of people is emphasized. Attention is paid to the protection of the environment in the context of armed conflicts and hostilities. The state of formation of ecological competence of students in the context of hostilities has been analyzed. A sufficient theoretical level of ecological competence formation has been testified along with a low degree of ability to apply knowledge of the safe behavior paradigm and implementation of health-preserving competence in difficult environmental circumstances. Theoretical and practical studies of Ukrainian scientists, starting with the armed conflict on the territory of Ukraine of 2014 have been considered. The length and specific focus on clearly defined environmental issues have been determined. The need to develop the ability of students to use the acquired knowledge in practice, particularly during the development of environmental programs or action plans for the restoration of areas, affected by hostilities, has been updated. The features of the formation of ecological competence of education seekers in the context of preventing environmental pollution during the war in Ukraine have been determined and analyzed. The world experience of conducting the educational process in war conditions has been analyzed. Suggestions are given on the need to minimize the time for preparation for training and reduce available resources in difficult times of war. The advice of psychologists on the peculiarities of the organization and implementation of educational and cognitive activities during the war has been given. The need to develop the ability to use the acquired knowledge in practice, particularly during the development of environmental programs or action plans for the restoration of areas, affected by hostilities, has been updated.

Keywords: education seeker; environmental competence; structural and functional model

References

1. Tolochko, S. (2020). Reforming of the ukrainian educational system in the context of transborder integration into the world academic space. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 2 (35), 8–13. doi: <http://doi.org/10.15587/2519-4984.2020.198241>
2. Tolochko, S., Voitovska, O., Bordiug, N., Tovkach, I., Kratko, O. (2021). Current trends in the development of lifelong learning in the concept of Higher Education Institutions (HEIS). *Laplace em Revista*, 7 (3A), 394–407. doi: <http://doi.org/10.24115/s2446-6220202173a1421p.394-407>
3. Bordiug, N. (2019). Criteria and formation levels of professional competences of specialists of the nature protection branch in ecological monitoring. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 4 (31), 4–7. doi: <http://doi.org/10.15587/2519-4984.2019.174106>
4. Safari, A., Hosseini, Z. (2016). The Effect of Workshop Training Method and Electronic Teaching Method on Mathematics Learning. *European Journal of Multidisciplinary Studies*, 3 (1), 166–171. doi: <http://doi.org/10.26417/ejms.v3i1.p165-170>
5. Bordiug, N., Rashchenko, A., Les, T. (2020). Workshop as a method of training future experts in technogenic and environmental safety. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 3 (36), 38–41. doi: <http://doi.org/10.15587/2519-4984.2020.200263>
6. Bordiug, N., Tolochko, S., Les, T. (2022). Educational hub as a space for the development of professional and practical competence of environmental safety specialists. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 1 (46), 12–17. doi: <http://doi.org/10.15587/2519-4984.2022.253044>
7. Goodman, J. (2015). Library, community campus, learning hub: the community educational development challenge. *The Australian Library Journal*, 64 (3), 217–223. doi: <http://doi.org/10.1080/00049670.2015.1041218>
8. Tolochko, S., Bordiug, N., Les, T. (2022). Content, forms and methods of building the environmental competence of education recipients on the basis of axiology. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 2 (47), 20–26. doi: <http://doi.org/10.15587/2519-4984.2022.254668>
9. Grebennikova, V., Bukaleroaa, L., Moseikinaa, M., Grudtsinaa, L., Moiseyev, V. (2016). Educational migration of international students: axiological aspect of the educational process. *Iejme-mathematics education*, 11 (7), 2430–2441.
10. European Commission – Press release. Commission calls for environmental sustainability to be at the core of EU education and training systems (2022). Brussels. Available at: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_22_327/IP_22_327_EN.pdf
11. Leicht, A., Heiss, J., Byun, W. J. (Eds.) (2018). *Issues and trends in education for sustainable development*. Paris: UNESCO, 276.
12. *Learning for the future. Competences in Education for Sustainable Development* (2012). United Nations Economic Commission for Europe Strategy for Education for Sustainable Development. Geneva, 18.
13. Farioli, F., Mayer, M. (2017). Learning for an unpredictable future: what competences for educators. *X Congreso internacional sobre investigación en didáctica de las ciencias*. Sevilla, 4961–4966.
14. Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. Available at: <https://sus>

tainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf

15. Hadjichambis, A. Ch., Reis, P., Paraskeva-Hadjichambis, D., Činčera, J., Boeve-de Pauw, J., Gericke, N., Knippels, M.-Ch. (Eds.) (2020). Conceptualizing environmental citizenship for 21st century education. Cham: Springer Nature Switzerland AG, 261. doi: <http://doi.org/10.1007/978-3-030-20249-1>

16. Ahmad, A. A., Bin, M. A. M. H., Nasir, S. M. B. Y. M., Talib, A. B., Nor, N. S. B. M. (2019). The Israel-Gaza Crises of 2014: The Conduct of Hostility and Its Effect on Protected People. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 9 (12), 514–532.

17. Pretorius, J. (2017). Enhancing environmental protection in non-international armed conflict: the way forward. *Max-Planck-Institut für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*, 30.

18. De La Bourdonnaye, T. (2020). Greener insurgencies? Engaging non-State armed groups for the protection of the natural environment during non-international armed conflicts. *International Review of the Red Cross*, 102 (914), 579–605. doi: <http://doi.org/10.1017/s1816383121000527>

19. Practice relating to rule 43. Application of general principles on the conduct of hostilities to the natural environment. Available at: https://ihl-databases.icrc.org/customary-ihl/eng/docs/v2_rul_rule43

20. Maurer P. Protecting the natural environment in armed conflicts: an ICRC view (2021). Geneva. Available at: <https://environmentalpolicyandlaw.com/news-blog/protecting-natural-environment-armed-conflicts-icrc-view>

21. Jaffal, Z. M., Mahameed W. F. (2018). Prevent environmental damage during armed conflict. *Brics law journal*, 5 (2), 72–99. doi: <http://doi.org/10.21684/2412-2343-2018-5-2-72-99>

22. Stahn, C., Iverson, J., Easterday, J. S. (2017). Environmental protection and transitions from conflict to peace. Oxford: Oxford University Press, 461. doi: <http://doi.org/10.1093/oso/9780198784630.001.0001>

23. Torkkeli, L., Saarenketo, S., Puumalainen, K., Kuivalainen, O. (2010). The effect of network competence and environmental hostility on the internationalization of SMEs. *Journal of International Entrepreneurship*, 10 (1), 25–49. doi: <http://doi.org/10.1007/s10843-011-0083-0>

24. Sowton, Ch.; Thornbury, S. (Ed.) (2021). Teaching in challenging circumstances. Cambridge University Press, 232. doi: <https://doi.org/10.1017/9781108816151>

DOI: 10.15587/2519-4984.2022.255307

FORMATION OF ECOLOGICAL AND NATURAL COMPETENCIES OF CHILDREN OF PRESCHOOL AGE WITH THE HELP OF AN ECOLOGICAL PATH

p. 11–17

Lyudmyla Volkova, Postgraduate Student, Department of Adult Education, National Pedagogical Dragomanov University, Pyrohova str., 9, Kyiv, Ukraine, 01601

E-mail: lyudochkav@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1635-0657>

In the method of formation of ecological and natural competence of a child the main aspect is the formation of an attitude to nature as a value, awareness of unity with the natural world,

the formation of ecological knowledge, key among which are ideas about connections and dependencies in nature. The process of formation of ecological and natural competence affects all areas of development of the child's personality: intellectual, motivational, emotional and volitional, providing assistance to the full development of a preschooler in harmony with society and nature.

In the practice of environmental education, various approaches and methods of teaching directly in nature are increasingly used, one of which is an ecological path. Its purpose is to provide students with the opportunity to observe natural objects and phenomena, get acquainted with the most typical and unique natural landscapes, natural monuments, as well as characteristic manifestations of anthropogenic impact on the natural environment. An educational ecological path must be well equipped and informative. Each of its areas is a unique model that contains certain aspects of the environmental problem, natural knowledge.

Ecological paths are quite versatile and extremely effective. This is a unique form of not only environmental activities, but also recreation, associated with it. Therefore, children are willing to go on a prepared route – an ecological path to rest. They can be very diverse in scientific direction: zoological, botanical, geographical, geological, historical, and complex.

Ecological path is the most effective means of forming ecological competence, due to the fact that it synthesizes various forms and methods of acquainting preschool children with objects and phenomena of nature, children need to be taught to protect nature not only because it gives us something, but and because it is valuable.

In the course of the work an ascertaining and control experiment was carried out, as a result of which the effectiveness of the proposed system of measures for the formation of ecological and natural competence in older preschool children was introduced and tested. Based on the theoretical basis of the peculiarities of the formation of ecological and natural competence, three criteria of ecological and natural competence of older preschoolers are identified: cognition, emotionality, the presence of a behavioral component. According to the criteria, three levels of formation of ecological and natural competence of older preschool children are determined: low, medium and high.

Diagnosis was carried out in the process of observing the behavior of children on walks during play, work, in the process of classes, experimental research, conversations with children on natural and environmental issues.

During the study, methods were selected to diagnose the formation of ecological and natural competence of children. An ecological path was created on the territory of the preschool institution to expand the work on the formation of ecological and natural competence of preschool children. The results of the control phase of the study allow us to conclude that the work with the experimental group using routes along ecological paths has a positive impact on the level of knowledge and perception of environmental concepts, caring for children and the formation of ecological and natural competence

Keywords: preschooler, ecological consciousness, ecological thinking, ecological culture, ecological education of preschoolers

References

1. Baiier, O. M., Bezsonova, O. K., Brezhnieva, O. H., Havrysh, N. V., Zahorodnia, L. P., Kosenchuk, O. H. et. al. (2021). *Bazovyi Komponent doshkilnoi osvity*. 37.

2. Pro doshkilnu osvitu (2001). Zakon Ukrainy No. 2628-III. 11.07.2001. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2628-14>

3. Gough, S., Walker, K., Scott, W. (2001). Lifelong learning: Towards a theory of practice for formal and non-formal environmental education and training. *Canadian Journal of Environmental Education*, 6, 178–196.

4. Copple, C., Bredekamp, S. (2009). Developmentally appropriate practice in early childhood programs serving children from birth through age 8. Washington: National Association for the Education of Young Children.

5. Cagle, N. L. (2018). Changes in experiences with nature through the lives of environmentally committed university faculty. *Environmental Education Research*, 24 (6), 889–898. doi: <http://doi.org/10.1080/13504622.2017.1342116>

6. Evans, G. W., Otto, S., Kaiser, F. G. (2018). Childhood origins of young adult environmental behavior. *Psychological Science*, 29 (5), 679–687. doi: <http://doi.org/10.1177/0956797617741894>

7. Corraliza, J. A., Collado, S. (2019). Ecological awareness and children's environmental experience. *Psychologist Papers*, 40 (3), 190–196. doi: <http://doi.org/10.23923/pap.pscicol2019.2896>

8. Otto, S., Evans, G. W., Moon, M. J., Kaiser, F. G. (2019). The development of children's environmental attitude and behavior. *Global Environmental Change*, 58. doi: <http://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2019.101947>

9. Ernst, J., Burcak, F. (2019). Young children's contributions to sustainability: The influence of nature play on curiosity, executive function skills, creative thinking, and resilience. *Sustainability*, 11 (15). doi: <https://doi.org/10.3390/su11154212>

10. Wilson R.A. 3rd ed. Routledge; New York, NY: 2018. Nature and young children: Encouraging creative play and learning in natural environments.

11. Cutter-Mackenzie, A., Edwards, S., Moore, D., Boyd, W. (2014). Young children's play and environmental education in early childhood education. New York: Springer, 25–37. doi: http://doi.org/10.1007/978-3-319-03740-0_3

12. Adams, S., Savahl, S. (2017). Nature as children's space: A systematic review. *The Journal of Environmental Education*, 48 (5), 291–321. doi: <http://doi.org/10.1080/00958964.2017.1366160>

13. Horopakha, N. M. (2001). Vykhovannia ekolohichnoi kultury ditei: posib. dlia vykhovateliv doshkilnykh zakladiv ta vchyteliv pochatkovykh klasiv. Rivne: Volynski oberehy, 212.

14. Bieliienka, H. V., Naumenko, T. S., Polovina, O. V. (2013). Doshkilniatam pro svit pryrody: metodych. posibnykh dlia vykhovateliv ditei doshkilnoho viku. Kyiv: Un-t im. B. Hrinchenka, 115.

DOI: 10.15587/2519-4984.2022.257500

POSSIBILITIES OF EFFECTIVE FORMATION OF NATURAL CONCEPTS IN CHILDREN OF SENIOR PRESCHOOL AGE

p. 18–22

Olena Havrylo, PhD, Associate Professor, Department of Preschool and Primary Education, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, Romenska str., 87, Sumy, Ukraine, 40002

E-mail: leih972@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8260-1448>

Svitlana Kondratiuk, PhD, Professor, Department of Preschool and Primary Education, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, Romenska str., 87, Sumy, Ukraine, 40002

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3850-6731>

Olha Shapovalova, PhD, Associate Professor, Department of Preschool and Primary Education, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, Romenska str., 87, Sumy, Ukraine, 40002

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8888-591X>

Yevdokiia Kharkova, PhD, Associate Professor, Department of Preschool and Primary Education, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, Romenska str., 87, Sumy, Ukraine, 40002

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3246-5457>

The possibility of forming natural concepts in older preschool children is proved. Analyzed and selected in accordance with the purpose of the study, the definition of the term "concept" indicates that natural concepts are part of ecological competence of the child. Unlike representations, which reflect the object in a set of many different features, both significant and insignificant, the concepts carry a general, social experience, denote the essence of the object and distinguish it from all other objects. An important task of the teacher is to stimulate students' desire to acquire knowledge independently, to transform children in active participants in the educational process, to understand the essential features and connections of phenomena and objects of nature, which means to form concepts about them.

In the process of forming a natural concept, it is impossible to do without thinking operations, which include comparison, analysis, synthesis, abstraction and generalization. At about 5 years of age, there are significant changes in the child's thinking, but purposeful pedagogical influence will significantly increase the effectiveness of this.

In the course of the research methods, forms and techniques for the formation of natural concepts in students were selected. Verification of data formation initially took place at the ascertaining stage of the experiment and after the forming stage. Compared to the initial study, after organized work, the number of children with a high level of formation of natural concepts increased by 10 %, also the number of children with a medium level of formation increased by 7 %, and the number of low level decreased by 18 %. Thus, specially organized forms of work, selected methods and techniques help to form natural concepts in older preschool children

Keywords: natural concepts, ideas, preschool education, children of senior preschool age, ecological competence, ecological education

References

1. Cassin, B., Apter, E., Lezra, J., Wood, M. (Eds.) (2014). Dictionary of Untranslatables: A Philosophical Lexicon. Vol. 1. Princeton: Princeton University Press, 1344. doi: <http://doi.org/10.1515/9781400849918>

2. Merriam-Webster's Dictionary. Available at: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/concept>

3. Merriam-Webster's Collegiate Thesaurus (2019). Springfield: Merriam-Webster, Inc., 1184.

4. Plokhii, Z. (2008). Suchasni zmist ekologichnogo vikhovannia. Doshkilne vikhovannia, 3, 3–6.

5. Kot, N. (2012). Do pytannia pro tekhnologii ekolohichnoho vykhovannia doshkilnykiv: zahalnyi pidkhd. Visnyk Instytutu rozvytku dytyny. Serii: filosofii, pedahohika, psykhohiia, 23, 96–100. Available at: <https://ird.npu.edu.ua/files/kot.pdf>

6. Lysenko, N. V. (2015). Eko-oko: doshkilnyk piznaie svit pryrody. Kyiv: VD «Slovo», 352. Available at: https://pidru4niki.com/85379/ekologiya/eko-oko_doshkilnik_piznaye_svit_prirodi

7. Prokhorova, L. N., Krivova, L. I., Klimova, N. R., Menshchikova, L. N. (2008). Organizatsiia eksperimentalnoi deiatelnosti doshkolnikov. Moscow: ARKTI, 64.

8. Babaeva, T. I., Klarina, L. A., Mikhailova, Z. A. (2012). Razvitie poznavatelno-issledovatel'skikh umenii u starshikh doshkolnikov. Moscow: Detstvo-Press, 160.

9. Shynkaruk, V. I. (Ed.) (2002). Filosofskiy entsyklopedychnyi slovnyk. Kyiv: Instytut filosofii imeni Hryhoriia Skovorody NAN Ukrainy: Abrys, 742. Available at: https://archive.org/details/filosofskiy_entsyklop/mode/2up?view=theater

10. Dubichynskiy, V. V. (Ed.) (2006). Suchasni tлумachnyi slovnyk ukrainskoi movy. 65000 sliv. Kharkiv: VD «Shkola», 1008.

11. Konverskyi, A. Ye. (2017). Lohika. Kyiv: VPTs «Kyivskiy universytet», 391. Available at: <http://philosophy.univ.kiev.ua/uploads/editor/Files/LIBRARY/KONVERSKII/1.pdf>

12. Khomenko, I. V. (2007). Lohika. Kyiv: Tsentruchobovi literatury, 335. Available at: <http://padaread.com/?book=89853>

13. Kovaliv, Yu. I. (2007). Literaturoznavcha entsyklopediia. Vol. 2. Kyiv: VTs «Akademiiia», 624. Available at: <https://archive.org/details/literaturoznavchat2/mode/2up?view=theater>

14. Stelmakh, S. P. (2005). Istoriia poniat. Entsyklopediia istorii Ukrainy. Vol. 3. Kyiv: Nauk. dumka, 672. doi: <http://history.org.ua/LiberUA/ehu/3.pdf>

15. Kostyuk, H. S. (1989). Navchalno-vykhovnyi protses i psykhichni rozvytok osobystosti. Kyiv: Rad. shkola, 608.

16. Bohush, A. M., Havrysh, N. V. (2008). Metodyka oznaiomlennia ditei z dokilliam u doshkilnomu navchalnomu zakladi. Kyiv: Slovo, 404. doi: <http://dspace.pdpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9123/3/Bogush%2CHavrysh%20%281%29.pdf>

DOI: 10.15587/2519-4984.2022.257343

ORGANIZATION OF DIALOGUE INTERACTION OF ADULTS AND CHILDREN IN THE DEVELOPMENTAL ENVIRONMENT OF EARLY GROUPS

p. 23–27

Natalia Gavrish, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Boyarka, Kyiv region, Ukraine

E-mail: n.rodinaga@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9254-558X>

Olga Bezsonova, PhD, Director, Municipal Preschool Educational Institution No. 67 «Sunny» of the General Type of Kramatorsk City Council, M. Priymachenko str., 23, Kramatorsk, Ukraine, 84331

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0897-3029>

The article considers the problem of organizing dialogic interaction of adults and children in the developmental environment

of early age groups. The article presents the results of theoretical research on the concepts of “dialogue”, “interaction”, “dialogue interaction”. It is determined, that in most scientific sources dialogue is considered as a form, method and means of social contacts, which is realized by the individual in the subject-subject interaction. Educational influences, focused on dialogic interaction, able to stimulate speech and interpersonal interaction between children, are just beginning to develop and do not have wide practical application. Based on the following ideas about dialogue, the development of dialogical interaction of adults and young children in the educational space of ZDO, it is necessary to focus on solving the following tasks: establishing emotional contact between participants in educational interaction; mastering verbal and nonverbal means of communication; ability to perform actions together with other participants in the educational process. The main models of dialogic interaction, their uniqueness and effectiveness are described, namely: interaction that encourages the child to active cognition (cognitive development occurs during interaction with objects, mastering texts, actions in a specially created space, and the core of such a system is active action), reorientation of the child's behavior in interaction with an adult (involves natural and logical changes in unwanted behavior of the child, which strengthens the child's sense of self-worth and shapes his/her character; the following types: sandwich, steps, triplets, pattern), supportive interaction task: to help the child to form a positive image of themselves, to realize their value and uniqueness; the following types: emotional, resource, co-existence support). The importance of maintaining consistency in the organization of interaction is emphasized: from the usual way in the usual conditions to the new way in the new unusual space. The algorithm of the organization of dialogue interaction is defined: I look, what the child does now; I feel and analyze what he/she needs now, what he/she expects from me; I give him/her what he/she needs. Emphasis is placed on the importance of compliance with speech strains when interacting with children early, compliance with the rules of communication by all participants in the educational process. Possibilities of application of the offered models of dialogue interaction in modern conditions of reforming of education in Ukraine are defined

Keywords: *dialogue, interaction, dialogic interaction, modelling of dialogue interaction, algorithm of construction of dialogue interaction*

References

1. Ozadovska, L. (2007). Paradyhma dialohichnosti v suchasnomu myslenni. Kyiv: Parapan, 166.
2. Artur, S. J. (1997). The german and russian ideology on M. Bakhtin. London: Routledge, 213.
3. Abulkhanova, K. A. (1999). Psikhologiia i soznanie lichnosti. Moscow: Moskovskii psikhologo-sotsialnyi institut; Voronezh: Izdatelstvo NPO «MODEK», 224.
4. Volkova, E. N. (1998). Subektnost pedagoga: teoriia i praktika. Moscow, 50.
5. Diakonov, G. V. (2009). Osnovy dialogicheskogo podkhoda v psikhologicheskoi nauke i praktike. Kyiv, 573.
6. Bekh, I. D. (2003). Vikhovannia osobystosti. Kyiv: Libid, 344.
7. Turek, I. (2010). Didaktika. Bratislava: Iura Edition, 598.
8. Nikolaienko, S. O. (2013). Sutnisni kharakterystyky pedahohichnoho spilkuvannia. Pedahohika i psykhohiky

ia. Kharkiv: Skhidnoukrainska orhanizatsiia «Tsentr pedahohichnykh doslidzhen», 96–100.

9. Petrovskii, A. V. (1996). *Lichnost. deiatelnost. kollektiv*. Moscow: Politizdat, 255.

10. Levinas, E. (2006). *Put k drugomu*. Saint Petersburg: Izd-vo S.-Peterburgskogo universiteta, 239.

11. Gavrish, N. V., Bezsonova, O. K. (2021). *Tekhnologiiia stimuliuвання prirodnoho rozvitku ditei rannogo viku*. World science: problems, prospects and innovations. Toronto Perfect Publishing, 253.

12. Floyd, K. (1997). Communicating affection in dyadic relationships: An assessment of behavior and expectancies. *Communication Quarterly*, 45 (1), 68–80. doi: <http://doi.org/10.1080/01463379709370045>

13. Weigel, D. J., Ballard-Reisch, D. S. (1999). The influence of marital duration on the use of relationship maintenance behaviors. *Communication Reports*, 12 (2), 59–70. doi: <http://doi.org/10.1080/08934219909367711>

14. Kobilchenko, V. V. (2017). *Teoretichni osnovi psikhologo-pedagogichnogo suprovodu molodshikh shkolariv z porushenniami zoru*. Poltava: TOV «Firma «Tekhservis», 367.

DOI: 10.15587/2519-4984.2022.257853

TEACHING BUSINESS ENGLISH TO FUTURE PHILOLOGISTS IN THE REGIME OF DISTANCE EDUCATION

p. 28–31

Olena Diadchenko, PhD, Assistant, Department of English Language and Literature with Teaching Methods, Mukachevo State University, Uzhhorodska str., 26, Mukachevo, Ukraine, 89600

E-mail: legendakarpat77@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3415-4556>

The article is devoted to solving organizational, didactic and methodical problems of teaching business English to philological students in the regime of distance education. The aim of the article is improving methodical accompaniment of teaching business English to future philologists. The goals of the research are to attract English teachers' attention to the necessity of encouraging students to use regular lexicon in private online communication and enforce the inter discipline coordination in teaching business English, lexicology and linguistic local lore study. Such methods of research as content analysis of pedagogical literature on the subject, questionnaire, generalization of various viewpoints concerning distance learning were used. Special attention should be paid to methodical accompaniment of teaching business English in online regime. It means that teachers should pay more attention to using productive ways of organizing classes under the condition of distance education. Students should create presentations, situational monologues after watching video clips, which represent abstracts from real business communication, reproduce telephone conversations with the help of formal speech patterns, given in the textbooks. Students should be exercised in writing business letters, answering reclamations etc. Methodical accompaniment requires keeping certain principles: interconnected teaching all kinds of speech activity (reading, speaking, listening, writing); dominant role of exercises; principle of cul-

turological education. The necessity of keeping in mind social and linguistic cultural differences in communicating a native and a foreign language is also grounded by the author. Students' answers to the questionnaire concerning their attitude towards distance learning and business English online show that most of them (88 %) are satisfied with such a way of studying. They also want more attention to be paid to understanding native speakers, telephone conversations, creating advertising production

Keywords: *business English, distance education, methodical accompaniment, methodical principles*

References

1. Bykov, V. Yu. (2006). *Teoretyko-metodolohichni zasady modeliuvannya navchalnoho seredovyshecha suchasnykh pedahohichnykh system*. Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia, 1.

2. Kozlovskiy, A. V., Panochyshyn, Yu. M., Pohrishchuk, B. V. (2011). *Komp'uterna tekhnika ta informatsiini tekhnolohii*. Kyiv: Znannia, 463.

3. Fominykh, N. (2011). Technological, didactic and social characteristics of WEB-2.0. VPP «Apostrof».

4. Hryshkova, R. O. (2021). Pedagogical problems of distance teaching professional English. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*, 9 (102), 18–32.

5. Frenko, E. (2008). *How to Teach Business English*. Pearson Longman, 162.

6. Emmerson, P. (2011). *Business English Handbook: Advanced. The whole of business in one book*. Macmillan Education, 128.

7. Zabolotska, O. O. (2010). *Metodyka vykladannia inozemnykh mov u VNZ*. Kherson: Ailant, 288.

8. Malykhin, O. V., Pavlenko, I. H., Lavrentieva, O. O., Matukova, H. I. (2014). *Metodyka vykladannia u vyshchii shkoli*. Kyiv: KNT, 262.

9. Tarnopolskyi, O. B., Kozhushko, S. P. (2004). *Metodyka obuchennia anhlyiskomu yaziku dlia delovoho obshchennia*. Kyiv: Lenvyt, 192.

10. Tarnopolskyi, O. B. (2006). *Metodyka navchannia inshomovnoi movlennievoi diialnosti u vyshchomu movnomu zakladi osvity*. Kyiv: Firma «INKOS», 248.

11. Sharma, P., Barret, B. (2007). *Blended Learning*. MacMillan Education, 160.

12. Sprat, M., Pulverness, A., Williams, M. (2015). *The TKT Course*. Cambridge University Press, 188.

13. Starr, P. (2006). *Computing Our Way to Educational Reform*. The Fytrican Prospect, 47.

14. Misztal, M. (2008). *Tests in English: Vocabulary*. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne I Pedagogiczne, 351.

15. Misztal, M. (2008). *Tests in English: Word-formation*. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne I Pedagogiczne, 229.

DOI: 10.15587/2519-4984.2022.257858

FUTURE KINDERGARTEN TEACHERS' PEDAGOGICAL SUPPORT IN THE PROCESS OF DISTANCE LEARNING

p. 32–36

Iryna Karapuzova, PhD, Associate Professor, Department of Preschool Education, Poltava V. G. Korolenko Nation-

al Pedagogical University, Ostrohradskoho str., 2, Poltava, Ukraine, 36000

E-mail: karapuzovaiv@gsuite.pnp.u.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3552-080X>

Vita Koval, Assistant, Department of Preschool Education, Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Ostrohradskoho str., 2, Poltava, Ukraine, 36000

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4172-8463>

The authors reveal the features of a pedagogical support organization for students of higher educational institutions (on the experience of future kindergarten teacher training) in the process of distance learning. The organization of pedagogical support of the distance learning process is carried out in several scopes, namely: analytical and diagnostic (monitoring of distance learning courses; students' characteristics studying; identifying their cognitive and professional interests; determining the individual style of cognitive activity; monitoring educational subjects' interaction); educational (conducting activities that increase distance learning participants' psychological competence); advisory (advising on the development of learning material, advising distance learning participants on development, learning, professional and personal self-determination, on specific issues that arise during learning) and methodological (creating recommendations for teachers to increase student's motivation and pedagogical support organization). The authors show that pedagogical support is not only pedagogical activity, aimed at student's personality self-realization, but also the lecturer's value attitude to each student's personality; respect for their individual identities; perception of the student as an equal one, as a subject of the educational process and their lives, who have a unique inner world and 'Me-concept'; care for future kindergarten teachers' psychological comfort. Providing students with pedagogical support, the lecturer's task is to select the types and means of support that would allow the student to unleash their inner potential without imposing a particular way of solving problems

Keywords: pedagogical support, student, distance learning, educational process, personality, requirements, methods

References

1. Yan, Ya. (2019). Vyznachennia poniattia «pedahohichna pidtrymka» v ukrainskii ta kytaiskii naukovii literaturi. Teoria ta metodyka navchannia ta vykhovannia, 47, 211–219.
2. Krasnoshchok, I., Kravtsova, T. (2019). Pedahohichniy suprovod samorealizatsii maibutnikh fakhivtsiv. Ridna shkola, 2, 34–38.
3. Malkova, M. O. (2012). Psykholoho-pedahohichna pidtrymka studentiv pershokursnykiv u period adaptatsii u vyshchomu navchalnomu zakladi. Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka, 22 (257 (VI)), 246–252.
4. Lee, J.-Y. (2003). Current status of learner support in distance education: emerging issues and directions for future research. Asia Pacific Education Review, 4 (2), 181–188. doi: <http://doi.org/10.1007/bf03025360>
5. Zazymko, O., Kot, A. (2021). Trudnoshchi studentiv u dystantsiinomu navchanni. Science and practice in the era of globalization. Rotterdam, 39–41.
6. Dystantsiina osvita. Vyshcha osvita: informatsiino-analitychnyi portal pro vyshchu osvitu v Ukraini ta za korodonom. Available at: <http://vnz.org.ua/dystantsijna-osvita/pro>

7. Shynkovska, I. L., Zaiets, I. P. (2017). Osoblyvosti dystantsiinoho navchannia v systemi vyshchoi osvity. Naukova dumka suchasnosti i maibutnoho. Available at: <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/45-p-yatnadtsyata-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/269-osoblyvosti-dystantsijnogo-navchannya-v-sistemi-vishchoji-osviti>

8. Karapuzova, I. V. (2015). Organization of Pedagogical Support Technology of Students With Difficulties in Training Activities and Research. Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh, 45 (98), 117–123.

9. Karapuzova, I. V. (2010). Orhanizatsiia pedahohichnoi pidtrymky maibutnikh uchyteliv u protsesi navchannia. Poltava. Available at: <http://dSPACE.pnp.u.edu.ua/handle/123456789/10468>

10. Kukharenko, V. M., Bondarenko, V. V. (2020). Ekstrene dystantsiine navchannia v Ukraini. Kharkiv: Vyd-vo KP «Miska drukarnia», 409.

DOI: 10.15587/2519-4984.2022.257349

FEATURES OF TRAINING OF VOCATIONAL EDUCATION TEACHERS IN GERMANY

p. 37–43

Galyna Lysenko, PhD, Associate Professor, Department of Ukrainian Studies, Documentation and Information Activity, Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture, Chernyshevskoho str., 24-a, Ukraine, Dnipro, 49600
E-mail: lysenko.halyna@pgasa.dp.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6216-5025>

Influenced by the processes of European integration, globalization and, in particular, in order to build a single European higher education area, an important task of Ukrainian educators is to study the practical experience of our foreign colleagues in training teachers for vocational schools at all levels. Among the European countries where close attention is paid to the quality of teacher training, in particular in the field of vocational education, Germany stands out. The purpose of the study is to analyze the features of modern training of teachers of vocational education in Germany with the prospect of using progressive German experience in the Ukrainian system of training/retraining of teachers for institutions of professional and higher technical education. A detailed analysis of the German teacher training system, carried out in the course of this study, allowed us to make some important generalizations. First, it is worth noting the high expediency and effectiveness of Germany's extensive system of institutions, which, thanks to a clear division of functions, contribute to the effective organization of three-stage training of qualified teachers for vocational education. Secondly, the analysis of the content of the curriculum for future teachers of vocational education in Germany shows an attempt to train competitive professionals not only in the vocational education system, but also in the labor market in general. Third, the developed Standards for teachers in the field of educational sciences effectively influence the implementation of training programs for teachers of vocational education, requiring the formation and further improvement of their competencies in the field of teaching, education, evaluation and implementation of innovations. Finally,

it is worth noting the urgent need to use the achievements of the German experience of practical training of VET teachers in the Ukrainian system of training and retraining of teachers for institutions of professional and higher technical education

Keywords: vocational education in Germany, teacher training, standards, competencies, teaching, education, assessment, innovation, curriculum, internship

References

1. Abashkina, N. V. (1999). Rozvytok profesiinoi osvity v Nimechchyni (kinets XIX–XX st.). Kyiv: IPPPO APN, 46.
2. Batechko, N. H. (2016). Teoretyko-metodolohichni zasady pidhotovky vykladachiv vyshchoi shkoly v umovakh mahistratury. Kyiv: NUBPU, 669.
3. Kozak, T. B. (2016). Profesiina pidhotovka molodi u Nimechchyni. Ternopil: FOP Palianytsia, 254.
4. Turchyn, A., Kashuba, O., Kravchuk, T. (2020). Praktychna profesiino-pedahohichna pidhotovka maibutnix uchyteliv profesiinykh shkil u Nimechchyni: osoblyvosti dualnoi modeli. Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu. Berdiansk, 1, 460–475.
5. Nakonechna, M. V. (2018). Profesiina osvita v Nimechchyni v konteksti istoriko-pedahohichnoho analizu. Molodyi vchenyi, 10 (62), 81–85.
6. Barabasch, A., Watt-Malcolm, B. (2013). Teacher preparation for vocational education and training in Germany: a potential model for Canada? Compare: A Journal of Comparative and International Education, 43 (2), 155–183. doi: <http://doi.org/10.1080/03057925.2012.661216>
7. Deissinger, T., Gonon, P. (2016). Stakeholders in the German and Swiss vocational educational and training system. Education + Training, 58 (6), 568–577. doi: <http://doi.org/10.1108/et-02-2016-0034>
8. Deissinger, Th., Braun, V., Melnyk, O.; Deissinger, T., Braun, V. (Eds.) (2018). VET teacher education in Germany. Structural issues and fields of conflict in Business and Economics Education. Improving teacher education for applied learning in the field of VET. Münster: Waxmann, 29–72.
9. Standards für die Lehrerbildung: Bildungswissenschaften (2004). Available at: <http://surl.li/bxkbe>
10. Upravlinnia pidhotovkoiu vykladachiv profesiinoi osvity u krainakh YeS: zahalnyi ohliad (2020). Available at: <http://surl.li/bxkap>
11. Rahmenvereinbarung über die Ausbildung und Prüfung für ein Lehramt der Sekundarstufe II (berufliche Fächer) oder für die beruflichen Schulen (Lehramtstyp 5) (2016). Available at: <http://surl.li/bxkbo>

DOI: 10.15587/2519-4984.2022.257869

PROMOTING PEER ASSESSMENT – LEARNER TO LEARNER FEEDBACK IN A MULTILINGUAL HIGH SCHOOL ENGLISH FIRST ADDITIONAL LANGUAGE SETTING

p. 44–49

Kufakunesu Zano, PhD in English, Department of Linguistics and Modern Languages, University of South Africa, Prelster str., Muckleneuk, Pretoria, South Africa, 0002
E-mail: kufazano@gmail.com
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4767-3109>

Feedback, further known as assessment in this research, is critical to learners' growth and learning. This study is grounded in verbal and written peer experiences, acquired throughout peer evaluation in a multilingual context. This study aims to determine the problems of Grade 11 EFAL learners with peer assessment and how to develop peer assessment practices in a multilingual setting in the Further Education and Training phase. There were 27 learners in the class. Designated three learners gave three demonstrations on various matters, premised on a requisite Grade 11 literature set book, and were graded by their classmates. The perspectives of the learners who were assigned to work in groups were elicited by requesting them to respond to open ended questions in writing after their classmates' presentations. According to the findings, some peer assessments can be subjective depending on the bond between the assessor and the assessed. The learners had a natural feeling of inadequacy in their assessments. When giving feedback in a multilingual setting, it becomes important to give it in a language they are most comfortable with. Similarly, helping students relate new information from peers to the knowledge that they already have helps them to understand and organise information in meaningful ways. Thus, the learners are comfortable with feedback that addresses the known that is then linked to the unknown. This calls for prior knowledge activation by other learners or even the teacher because new information is better integrated with existing information. Once students are used to peer assessment and have overcome their initial fears and hesitations, reliability is likely to be quite high, not that different from teacher reliability

Keywords: peer feedback, peer assessment, multilingualism, English foreign language, English first additional language

References

1. National Education Policy Investigation (1992). Language. Cape Town: Oxford University Press/NEPI, 103.
2. Nicol, D., Thomson, A., Breslin, C. (2013). Rethinking feedback practices in higher education: a peer review perspective. Assessment & Evaluation in Higher Education, 39 (1), 102–122. doi: <http://doi.org/10.1080/02602938.2013.795518>
3. Topping, K. J. (2017). Peer Assessment : Learning by Judging and Discussing the Work of Other Learners. Interdisciplinary Education and Psychology, 1 (1). doi: <http://doi.org/10.31532/interdiscipeducpsychol.1.1.007>
4. Sato, M., Lyster, R. (2012). Peer interaction and corrective feedback for accuracy and fluency development. Studies in Second Language Acquisition, 34(4), 591–626. doi: <http://doi.org/10.1017/s0272263112000356>
5. Hwang, G. J., Hung, C. M., Chen, N. S. (2014). Improving learning achievements, motivations, and problem solving skills through peer assessment-based game development approach. Educational Technology Research and Development, 62 (2), 129–145. doi: <http://doi.org/10.1007/s11423-013-9320-7>
6. Gikandi, J. W., Morrow, D. (2015). Designing and implementing peer formative feedback within online learning environments. Technology, Pedagogy and Education, 25 (2), 153–170. doi: <http://doi.org/10.1080/1475939x.2015.1058853>
7. Kablan, Z. (2014). Comparison of individual answer and group answer with and without structured peer assessment. Research in Science & Technological Education, 32 (3), 251–262. doi: <http://doi.org/10.1080/02635143.2014.931840>

8. Estes, J. S. (2017). Preparing Teacher Candidates for Diverse Classrooms. *Advances in Higher Education and Professional Development*, 52–75. doi: <http://doi.org/10.4018/978-1-5225-0897-7.ch003>

9. Philibane, S. (2014). Multilingualism, linguistic landscaping and translation of isiXhosa signage at three Western Cape Universities. University of the Western Cape.

10. Heller, M. (2007). *Bilingualism: a social approach*. London: Palgrave Macmillan, 361. doi: <http://doi.org/10.1057/9780230596047>

11. McArthur, T B., McArthur, F. (1992). *The Oxford Companion to the English Language*. Oxford: Oxford University Press, 1184.

12. Williams, Q. E. (2015). Youth multilingualism in South Africa's Hip-Hop culture: A metapragmatic analysis. *Sociolinguistics Studies*, 10 (1/2), 109–133. doi: <http://doi.org/10.1558/sols.v10i1-2.27797>

13. Gambushe, W. (2015). Implementation of multilingualism in South African higher education: Exploring the use of isiXhosa in teaching and learning at Rhodes University. Rhodes University.

14. Edwards, J.; Bhatia, T. K., Ritchie, W. C. (Eds.) (2013). *Bilingualism and multilingualism: Some concepts. The handbook of bilingualism and multilingualism*. Oxford: Blackwell Publishing, 5–25. doi: <http://doi.org/10.1002/9781118332382.ch1>

15. Garcia, O., Kano, N.; Conteth, J., Meier, G. (Eds.) (2014). *Translanguaging as a process and pedagogy: Developing the English writing of the Japanese in the US. The multilingual turn in languages education: Opportunities and challenges*. Bristol: Multilingual Matters, 258–277. doi: <http://doi.org/10.21832/9781783092246-018>

16. Allard, E. (2017). Re-examining teacher translanguaging: An ecological perspective. *Bilingual Research Journal*, 40 (2), 116–130. doi: <http://doi.org/10.1080/15235882.2017.1306597>

17. Bay, E. (2011). The opinions of prospective teachers about peer assessment. *Journal of Social Science*, 10 (2), 909–925.

18. Francois, J. (2016). The impact of teacher prompting and questioning on third-grade students' comprehension. Honors Program Thesis 216. The University of Northern Iowa.

19. Mophosho, M., Khoza-Shangase, K., Sebole, L L. (2019). The reading comprehension of grade 5 Setswana-speaking learners in rural schools in South Africa: Does language matter? *Per Linguam*, 35 (3), 59–73. doi: <http://doi.org/10.5785/35-3-844>

20. Constantinescu, A I. (2017). Using technology to assist in vocabulary acquisition and reading comprehension. *The Internet TESL Journal*, 13 (2), 65–87.

21. Piccinin, S. J. (2003). *Feedback: Key to learning*. Halifax: Society for Teaching and Learning in Higher Education.

22. Nishanthi, R. (2020). Understanding the importance of mother tongue learning. *International Journal of Trend in Scientific Research and Development*, 5 (1), 77–80.

23. Zano, K. (2020). High school english foreign language teachers' perceptions related to multilingualism in a classroom: A case study. *Ponte Journal*, 76 (5/1), 116-131. doi: <http://doi.org/10.21506/j.ponte.2020.5.9>

24. Sathiaselan, A. (2013). Mother tongue medium of instruction at Juniro Secondary Education in Jaffna – Advantages and limitations. *Proceedings of the third international symposium*. Oluvil.

25. Charamba, E. (2020). Translanguaging in a multilingual class: a study of the relation between students' languages and epistemological access in science. *International Journal of Science Education*, 42 (11), 1779–1798. doi: <http://doi.org/10.1080/09500693.2020.1783019>

DOI: 10.15587/2519-4984.2022.257825

CONTENT-PROCEDURAL PROVISION OF METHODOLOGICAL PREPARATION OF FUTURE EDUCATORS OF PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS

p. 50–55

Ruslana Naida, PhD, Associate Professor, Chairman of Cycle Committee, Separate structural Unit «Dubno Teacher Training College of Rivne State University of Humanities», Shevchenka str., 54, Dubno, Ukraine, 36500

E-mail: nauda@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6521-8233>

The article reveals the urgency of the problem of methodological training of future educators of preschool institutions in pedagogical colleges; the national scientific achievements on the issue of preparation and formation of professional competence in future educators of preschool institutions are analyzed; the content of methodological support of professional training in the specialty 012 Preschool education is determined; procedural support for the training of preschool education specialists is described; criteria for diagnosing methodical training of students in the pedagogical college are determined: cognitive-informational and operational-activity. The indicators of the criteria are determined: knowledge of modern learning technologies; familiarity with teaching methods and tools; awareness of the experience of creative teachers; ability to constructively develop professional skills; ability to create a developmental environment in a preschool institution; ability to self-development and self-realization. Attention is paid to the description of materials for the study, in particular, a diagnostic and methodological map of the study. The article presents the results of pedagogical research, conducted on the basis of the Pedagogical College and data analysis. Based on the diagnostic tools, criteria have been identified that will help achieve the goal of the study. Qualitative (narrative interview) and quantitative (survey methods) research methods were used: online survey and narrative interview by self-completing Google Forms. The results of the study indicated the need to strengthen methodological information for third-year students. Conclusions of theoretical analysis and results of empirical research of content-procedural support of students of specialty 012 Preschool education are made. Prospects for further research are identified

Keywords: methodical preparation, college, questionnaire, training of future educators, preschool education

References

1. Bohush, A. (2022). Estimating the quality of preschool education: methodological orientation. *Scientific bulletin of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky*, 1 (138), 7–16.

2. Bielienska, H., Bohinich, O., Borysova, Z.; Zaharnytska, U. U. (Ed.) (2009). *Pidhotovka vykhovatelii do rozvytku osobystosti dytyny v doshkilnomu vitsi*. Kyiv: Vyd-vo PPKh imeni M. P. Drahomanova, 310.

3. Sharmahd, N., Peeters, J., Bushati, M. (2018). Towards continuous professional development: Experiencing group reflection to analyse practice. *European Journal of Education*, 53 (1), 58–65. doi: <http://doi.org/10.1111/ejed.12261>

4. Mitina, S. (2016). The psychological component in the structure of professional competence of the teacher of the high school. *Aktualni pytannia osvity i nauky*, 2016, 301–305.

5. Kniazheva, I. (2014). *Teoretyko-metodolohichni zasady rozvytku metodychnoi kultury maibutnykh vykladachiv pedahohichnykh dystsyplin v umovakh mahistratury*. Odesa, 45.

6. Melnychuk, L., Paguta, M. (2019). Model of preparing the future educators for familiarising preschoolers with social environments. *Young Scientist*, 9 (73), 87–90. doi: <http://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-9-73-19>

7. Miller, M. M., Kehl, L. M. (2019). Comparing Parents' and Teachers' Rank-Ordered Importance of Early School Readiness Characteristics. *Early Childhood Education Journal*, 47 (4), 445–453. doi: <http://doi.org/10.1007/s10643-019-00938-4>

8. Havryliuk, S. M. (2016). *Teoretyko-metodychni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnykh vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv do pedahohichnoi tvorchosti*. Uman: Umanskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni P. Tychny, 414.

9. Kononenko, N. (2016). *Upravlinnia yakistiu profesiino-pedahohichnykh znan v protsesi pidhotovky maibutnykh vykhovateliv*. Aktualni problemy pedahohichnoi nauky. Kyiv: HO «Instytut innovatsiinoi osvity», 48–51.

10. Korneieva, O. (2012). *Orhanizatsiia metodychnoi roboty z vykhovateliamy doshkilnykh navchalnykh zakladiv*. Odesa, 21.

11. Kulish, R. (2014). Training of future specialists preschool education to professional activities. *Naukovi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.O.Sukhomlynskoho*. Pedahohichni nauky. Mykolaiv: MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho, 1.45 (106), 73–77.

12. Koshil, O. (2021). Status of readiness of future educators to design the educational environment of preschool education institution. *Polish journal of science*, 2 (35), 39–42.

13. Palasevych, I. (2016). *Zmist pidhotovky maibutnykh fakhivtsiv doshkilnoi osvity do komunikativno-movlennievoi diialnosti*. Naukovi visnyk MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho. Pedahohichni nauky, 3 (LXXIV), 85–90.

DOI: 10.15587/2519-4984.2022.257601

PECULIARITIES OF IMPLEMENTATION OF LIFELONG LEARNING POLICY IN TURKEY

p. 56–61

Nadiia Postryhach, Doctor of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Department of Foreign Pedagogical and Adult Education Systems, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, M. Berlinskogo str., 9, Kyiv, Ukraine, 04060

E-mail: unadyal@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5433-2938>

The relevance of the study is due to the fact that in the 21st century, lifelong learning is recognized as one of the key pillars of education, closely intertwined with human development and financial growth. It is determined, that in recent years, major universities, governments and non-governmental organizations around the world continue to discuss the practice of lifelong learning. Being in the process of full membership in the EU, Turkey continues to comply with international norms and standards and comply with the established requirements.

The institutional efforts to support and disseminate adult education in Turkey, strengthen the vocational education and training system in the context of the implementation of the concept of lifelong learning were analyzed. It has been found, that in Turkey, the concept of lifelong has recently been seen as a model of approach to education and training. Turkey has been shown to need a long-term vision and strategy for adult learning as part of a broader lifelong learning strategy in order to increase adult learning opportunities.

The generalization of Turkey's progressive experience revealed the peculiarities of the implementation of lifelong learning policies, namely: ensuring the unity of national culture; implementing a strong policy of justice and equality in education; promotion of civic education; active participation in lifelong learning systems in order to build a competitive knowledge economy for the EU; promoting the literacy skills of Turkish citizens; training of qualified people in need of society; adaptation of non-formal and adult education to lifelong learning.

The generalization of vectors for expanding opportunities for adult learning in Turkey has identified promising areas for adult education in Ukraine, namely: investing in the expansion and diversification of learning spaces or opportunities in the field of lifelong learning; updating programs to support parents of young, children and adolescents; organization of trainings on raising awareness and skills of multi-literacy; recognition of certificates in the process of lifelong learning and non-formal education; conducting research on social consciousness for lifelong learning processes; supporting the development of a long-term adult learning strategy; expanding opportunities for adult learning, etc

Keywords: *lifelong learning, continuing education, adult education, educational policy, Turkey*

References

1. Köksal, O., Yildirim, T., Özdemir, O. (2013). The Reflection of the Educational Policies of the European Union to Turkish Education System in Terms of Turkey-Eu Integration. *Middle-East Journal of Scientific Research*, 18 (6), 803–809. Available at: [https://www.idosi.org/mejsr/mejsr18\(6\)13/10.pdf](https://www.idosi.org/mejsr/mejsr18(6)13/10.pdf)

2. Lifelong Learning Strategy Paper. Ministry Of National Education. Ankara-Turkey. Available at: http://www.ikg.gov.tr/wp-content/uploads/pdf/LLL_Strategy_Paper_Turkey_2009_July.pdf

3. Dilbaz, E. (2021). Rethinking Adult Education In Turkey: The Proposal Of AEP Model. *European Journal of Alternative Education Studies*, 6 (12), 116–150. doi: <http://doi.org/10.46827/ejae.v6i2.3954>

4. Kayman, E. A., Ilbars, Z., Artuner, G. (2012). Adult Education in Turkey: In Terms of Lifelong Learning. *Procedia – So-*

cial and Behavioral Sciences, 46, 5858–5861. doi: <http://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.06.528>

5. Öngör, S. (2014). Lifelong Learning Strategies In Turkey/ Izmir: The Purpose of Learning and Barriers to Women's Participation. Institute of International Education, 116. Available at: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:727505/FULLTEXT01.pdf>

6. Tasçı, G., Titrek, O. (2020). Evaluation of Lifelong Learning Centers in Higher Education: A Sustainable Leadership Perspective. Sustainability, 12 (22), 18. doi: <http://doi.org/10.3390/su12010022>

7. Buyuktanir, D., Duke, C., Karasar, N., Tileylioglu, A., Toth, J. Sz. (2006). Driving Force for the Success of Turkey: Lifelong Learning Policy Paper. Labour Market Team SVET.

Ankara, 141. Available at: <https://uil.unesco.org/i/doc/lifelong-learning/policies/turkey-driving-force-for-the-success-of-turkey-lifelong-learning-policy-paper.pdf>

8. Sayılan, F. (2015). Critical Reflections on Lifelong Learning Policy in Turkey. Available at: <http://www.jceps.com/wp-content/uploads/2015/03/12-3-6r1.pdf>

9. Policies for human capital development. Turkey: An ETF TORINO Process Assesment (2020). European Training Foundation, 64. Available at: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2020-02/06_trp_etf_assessment_2019_turkey.pdf

10. Turkey: Lifelong learning strategy (2021). Available at: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/lifelong-learning-strategy-103_en

АНОТАЦІЇ

DOI: 10.15587/2519-4798.2022.257021

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЗАПОБІГАННЯ ЗАБРУДНЕННЮ ДОВКІЛЛЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ (с. 4–10)

С. В. Толочко, Н. С. Бордюг, Т. В. Лесь

Стаття містить результати наукових досліджень щодо особливостей формування екологічної компетентності здобувачів освіти в контексті запобігання забрудненню довкілля під час війни в Україні. Заакцентовано зростання ролі екологічної компетентності людей. Увагу приділено захисту навколишнього середовища в умовах збройних конфліктів та воєнних дій. Проаналізовано стан сформованості екологічної компетентності здобувачів освіти в контексті воєнних дій та засвідчено достатній теоретичний рівень сформованості екологічної компетентності, але низький ступінь здатності практично застосувати знання щодо парадигми безпекової поведінки та реалізації здоров'язберігаючої компетентності в складних екологічних обставинах. Розглянуто теоретичні та практичні дослідження українських науковців, починаючи зі збройного конфлікту на території України з 2014 року, визначено їхню розлогість та конкретну спрямованість на чітко визначені екологічні проблеми. Актуалізовано потребу розвивати у здобувачів освіти уміння використовувати здобуті знання у практичній діяльності, зокрема під час розроблення екологічних програм, плану дій з відновлення територій, постраждалих внаслідок бойових дій. Визначено та проаналізовано особливості формування екологічної компетентності здобувачів освіти в контексті запобігання забрудненню довкілля під час війни в Україні. Проаналізовано світовий досвід провадження освітнього процесу в умовах війни. Надано пропозиції щодо необхідності мінімізації часу на підготовку до навчальних занять і зменшення доступних ресурсів у важкі часи воєн. Проаналізовано поради психологів щодо особливостей організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності в часи війни. Заакцентовано необхідність розвивати уміння використовувати здобуті знання у практичній діяльності, зокрема під час розроблення екологічних програм, плану дій з відновлення територій, постраждалих внаслідок бойових дій

Ключові слова: здобувач освіти, екологічна компетентність, структурно-функціональна модель

DOI: 10.15587/2519-4984.2022.255307

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО-ПРИРОДНИЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗА ДОПОМОГОЮ ЕКОЛОГІЧНОЇ СТЕЖИНИ (с. 11–17)

Л. С. Волкова

У методиці формування еколого-природничої компетентності дитини головним аспектом є формування ставлення до природи як до цінності, усвідомлення єдності з природним світом, формування екологічно-природознавчих знань, ключовими серед яких є уявлення про зв'язки й залежності в природі. Процес формування еколого-природничої компетентності зачіпає всі сфери розвитку особистості дитини: інтелектуальну, мотиваційну, емоційно-вольову, надаючи сприяння повноцінному розвитку дошкільника в гармонії з суспільством і природою.

В практиці екологічної освіти все ширше використовуються різноманітні підходи і методи навчання безпосередньо в природі, одним з яких є екологічна стежина. Її призначення полягає в тому, щоб забезпечити вихованцям можливість спостерігати природні об'єкти і явища, знайомитись з найтипівішими та унікальними для конкретної місцевості природними ландшафтами, пам'ятками природи, а також характерними проявами антропогенного впливу на природне оточення. Навчальна екологічна стежка має бути добре обладнаною та інформаційно насиченою. Кожна її ділянка – це своєрідна модель, яка містить певні аспекти екологічної проблеми, природних знань.

За своїми можливостями екологічні стежки досить універсальні та надзвичайно ефективні. Це унікальна форма не лише природоохоронної діяльності, але й поєднаного з нею відпочинку. Тому діти охоче ідуть на підготовлений маршрут – екологічну стежку відпочивати. Вони можуть бути найрізноманітнішими за науковою спрямованістю: зоологічними, ботанічними, географічними, геологічними, історичними, а також комплексними.

Екологічна стежина є найефективнішим засобом формування екологічної компетентності, за рахунок того, що вона синтезує різні форми і методи роботи з ознайомлення дітей дошкільного віку з об'єктами і явищами природи, дітей потрібно вчити охороняти природу не лише тому, що вона нам щось дає, але й тому, що вона самоцінна.

У ході роботи здійснено констатувальний та контрольний експеримент, в результаті чого було запроваджено і перевірено дієвість запропонованої системи заходів щодо формування еколого-природничої компетентності у дітей старшого дошкільного віку. Спираючись на теоретичне підґрунтя особливостей формування еколого-природничої компетентності, визначено три критерії еколого-природничої компетентності старших дошкільників: когнітивність, емоційність, наявність поведінкової складової. Відповідно до критеріїв визначили три рівні сформованості еколого-природничої компетентності дітей старшого дошкільного віку: низький, середній та високий. Діагностика здійснювалась в процесі спостережень за поведінкою дітей на прогулянках під час ігрової, трудової

діяльності, в процесі занять, експериментально-дослідницької роботи, бесід з дітьми на природничо-екологічну тематику.

Під час дослідження були підібрані методики для діагностики сформованості еколого-природничої компетентності дітей. Для розширення роботи з формування еколого-природничої компетентності дітей дошкільного віку на території закладу дошкільної освіти була створена екологічна стежина. Отримані результати контрольного етапу дослідження дозволяють зробити висновок, що проведена робота з експериментальною групою, використовуючи маршрути екологічними стежинами, мають позитивний вплив на рівень сформованості знань та сприймання екологічних понять, дбайливого ставлення до оточуючого середовища дітьми та формування у них еколого-природничої компетентності

Ключові слова: дошкільник, екологічна свідомість, екологічне мислення, екологічна культура, екологічне виховання дошкільників

DOI: 10.15587/2519-4984.2022.257500

МОЖЛИВОСТІ ЕФЕКТИВНОГО ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧИХ ПОНЯТЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (с. 18–22)

О. І. Гаврило, С. М. Кондратюк, О. В. Шаповалова, Є. Д. Харькова

Доводиться можливість формування природничих понять у дітей старшого дошкільного віку. Проаналізовані й обрані відповідно до мети дослідження дефініції терміну «поняття» свідчать про те, що природничі поняття входять до екологічної компетентності дитини. На відміну від уявлень, які відображають предмет у сукупності багатьох різних ознак, як суттєвих, так і неістотних, поняття несуть в собі загальний, суспільний досвід, позначають сутність предмета і відрізняють його від усіх інших предметів. Важливим завданням педагогів є стимулювання у вихованців прагнення самостійно отримувати знання, перетворити дітей на активних учасників освітнього процесу, розуміти сутнісні ознаки і зв'язки явищ і об'єктів природи, що означає сформувані поняття про них.

У процесі формування природничого поняття неможливо обійтися без мисленневих операцій, які включають порівняння, аналіз, синтез, абстрагування та узагальнення. Приблизно у 5 років помітні істотні зміни в роботі мислення дитини, однак цілеспрямований педагогічний вплив значно підвищить ефективність цього процесу.

У ході дослідження були обрані методи, форми й прийоми для формування природничих понять у вихованців. Перевірка сформованості даних понять відбувалася на констатувальному етапі експерименту та після формувального етапу. Порівняно з початком дослідження, після організованої роботи кількість дітей з високим рівнем сформованості природничих понять зросла на 10 %, також зросла кількість дітей із середнім рівнем сформованості на 7 %, а кількість з низьким рівнем зменшилася на 18 %. Отже, спеціально організовані форми роботи, підібрані методи і прийоми допомагають сформувані природничі поняття у дітей старшого дошкільного віку

Ключові слова: природничі поняття, уявлення, дошкільна освіта, діти старшого дошкільного віку, екологічна компетентність, екологічна освіта

DOI: 10.15587/2519-4984.2022.257343

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІАЛОГОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ ДОРΟΣЛИХ І ДІТЕЙ В РОЗВИВАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ГРУП РАНЬОГО ВІКУ (с. 23–27)

Н. В. Гавриш, О. К. Безсонова

Розглянуто проблему організації діалогічної взаємодії дорослих і дітей у розвивальному середовищі груп раннього віку. Представлено результати теоретичного дослідження понять «діалог», «взаємодія», «діалогічна взаємодія». Визначено, що в більшості наукових джерел діалог розглядається як форма, метод і засіб соціальних контактів, які реалізуються особистістю у суб'єкт-суб'єктній взаємодії. Виховні впливи, орієнтовані на діалогічну взаємодію, здатні стимулювати мовленнєву та міжособистісну взаємодію дітей, тільки починають розвиватися і не мають широкого практичного застосування. Виходячи з таких уявлень про діалог, розвиток діалогічної взаємодії дорослих і дітей раннього віку в освітньому просторі ЗДО необхідно зосередити увагу на розв'язанні таких завдань: встановлення емоційного контакту між учасниками освітньої взаємодії; оволодіння вербальними та невербальними засобами спілкування; вміння виконувати дії разом з іншими учасниками освітнього процесу. Охарактеризовано основні моделі діалогічної взаємодії, їх унікальність та ефективність, а саме: взаємодія, що спонукає дитину до активного пізнання (пізнавальний розвиток відбувається під час взаємодії з об'єктами, засвоєння текстів, дій у спеціально створеному просторі, а стрижнем такої системи є активна дія самої дитини), переорієнтація поведінки дитини у взаємодії з дорослим (сприяє природним та логічним змінам небажаної поведінки дитини, що посилює почуття власної гідності дитини та формує її характер; такі види: сендвіч, кроки, трійчатка, зразок), завдання підтримуючої взаємодії: допомогти дитині сформувані позитивний образ себе, усвідомити

свою цінність та неповторність; такі види: емоційна, ресурсна, со-буттєва (ситуаційна) підтримка). Підкреслюється важливість збереження послідовності в організації взаємодії: від звичного способу в звичних умовах до нового способу в новому незвичайному просторі. Визначено алгоритм організації діалогової взаємодії: дивлюся, що зараз робить дитина; відчуваю і аналізую, що їй зараз потрібно, чого вона очікує від мене; даю їй те, що їй потрібно. Акцентовано увагу на важливості дотримання мовленнєвих формул при спілкуванні з дітьми раннього віку, дотримання правил спілкування всіма учасниками освітнього процесу. Визначено можливості застосування запропонованих моделей діалогової взаємодії в сучасних умовах реформування освіти в Україні

Ключові слова: діалог, взаємодія, діалогова взаємодія, моделювання діалогової взаємодії, алгоритм побудови діалогової взаємодії

DOI: 10.15587/2519-4984.2022.257853

НАВЧАННЯ ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ У РЕЖИМІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ (с. 28–31)

О. В. Дядченко

Актуальність дослідження, результати якого наведені в статті, визначається необхідністю вирішення організаційних, дидактичних та методичних питань навчання ділової англійської мови майбутніх філологів в умовах дистанційної освіти. Мета статті - удосконалення методичного супроводу навчання ділової англійської мови, під яким мається на увазі зосередження зусиль викладача на використанні продуктивних способів організації занять в умовах дистанційної освіти: створення презентацій, ситуативних монологів після перегляду відеороликів з уривками реального бізнес-спілкування, відтворення телефонних розмов з використанням наданих у підручнику кліше, написання ділових листів, відповідей на рекламації тощо. Завданнями статті передбачається привернути увагу викладачів до необхідності заохочувати студентів до використання нормативної лексики у приватному онлайн спілкуванні та посилити міждисциплінарну координацію у навчанні ділової англійської мови, лексикології й лінгвокраїнознавства. Методичний супровід навчання ділової англійської мови вимагає дотримання певних методичних принципів: принципу взаємопов'язаного навчання всіх видів мовленнєвої діяльності (читання, говоріння, аудіювання та письма); домінуючої ролі вправ; апроксимації; урахування рідної мови; принципу культурологічності навчання. Йдеться також про необхідність урахування соціо- та лінгвокультурних розбіжностей у спілкуванні діловою англійською та українською мовами. Результати дослідження засвідчили, що дистанційна освіта з усіма своїми організаційними, дидактичними та методичними проблемами все ж створює додаткові умови для самостійного опанування студентами правил і лексики ділової англійської мови, оскільки вони мають більше часу для виконання домашніх завдань, практично необмежений доступ до інтернет-ресурсів

Ключові слова: ділова англійська мова, дистанційна освіта, методичний супровід, методичні принципи

DOI: 10.15587/2519-4984.2022.257858

ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ (с. 32–36)

І. В. Карапузова, В. М. Коваль

Розкриваються особливості організації педагогічної підтримки студентів закладів вищої освіти (на досвіді підготовки майбутніх вихователів) у процесі дистанційного навчання. Організація педагогічної підтримки процесу дистанційного навчання здійснюється за кількома напрямками, а саме: аналітико-діагностичний (здійснення моніторингу дистанційних курсів; вивчення індивідуальних особливостей студентів; виявлення їх пізнавальних і професійних інтересів; визначення індивідуального стилю пізнавальної діяльності; здійснення моніторингу взаємодії суб'єктів навчального процесу); просвітницький (проведення заходів, що сприяють підвищенню психологічної компетентності учасників дистанційного навчання); консультативний (консультування при розробці навчальних матеріалів, консультування учасників дистанційного навчання з питань розвитку, навчання, професійного та особистісного самовизначення, з конкретних проблем, що виникають у студентів в процесі навчання) і методичний (створення рекомендацій для педагогів по підвищенню мотивації навчання у студентів та організації педагогічної підтримки). Автори показують, що педагогічна підтримка це не тільки педагогічна діяльність, що спрямована на самореалізацію особистості студента, а це й ціннісне ставлення педагога до особистості кожного студента; повага до його індивідуальної самобутності; сприйняття студента як рівного, як суб'єкта освітнього процесу та власного життя, який має свій власний, не подібний до інших, внутрішній світ, своє власне «Я»; турбота про психологічний комфорт майбутнього учителя. Працюючи в умовах педагогічної підтримки, завдання педагога полягає у підборі видів та засобів підтримки, які б дали можливість студенту розкрити свій внутрішній потенціал, при цьому не нав'язуючи йому свій шлях розв'язання проблем, що виникають

Ключові слова: педагогічна підтримка, студент, дистанційне навчання, освітній процес, викладач, вимоги, методи

DOI: 10.15587/2519-4984.2022.257349

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У НІМЕЧЧИНІ (с. 37–43)

Г. І. Лисенко

Під впливом процесів євроінтеграції, глобалізації і, зокрема, з метою побудови єдиного європейського простору вищої освіти, важливим завданням освітян України є вивчення практичного досвіду закордонних колег стосовно підготовки викладацьких кадрів для професійної школи усіх рівнів. Серед європейських країн, де пильна увага приділяється якісній підготовці педагогічних кадрів, зокрема, у сфері професійної освіти, виокремлюється Німеччина.

Мета дослідження – проаналізувати особливості сучасної підготовки викладачів професійної освіти Німеччини з перспективою використання прогресивного німецького досвіду в українській системі підготовки/ перепідготовки викладачів для закладів фахової передвищої та вищої технічної освіти.

Здійснений у ході даного дослідження детальний аналіз системи підготовки викладачів професійної освіти Німеччини дозволив зробити ряд важливих узагальнень. По-перше, варто відзначити високу доцільність та результативність сформованої у Німеччині розгалуженої системи закладів, які, завдяки чіткому розподілу функцій, сприяють ефективній організації триетапної підготовки кваліфікованих викладачів для професійної освіти. По-друге, аналіз змісту навчальної програми підготовки майбутніх викладачів професійної освіти Німеччини свідчить про намагання підготувати конкурентоспроможних фахівців не лише в системі професійної освіти, але й взагалі на ринку праці. По-третє, розроблені Стандарти для викладачів у галузі освітніх наук ефективно впливають на реалізацію програм підготовки викладачів ПО, вимагаючи сформування та подальшого удосконалення у них компетентностей у сфері викладання, виховання, оцінювання та запровадження інновацій. На останок, варто відзначити нагальну необхідність використання здобутків німецького досвіду практичної підготовки викладачів ПО в українській системі підготовки та перепідготовки педагогічних та науково-педагогічних кадрів у сфері фахової передвищої та вищої технічної освіти.

Ключові слова: професійна освіта Німеччини, підготовка викладачів, стандарти, компетентності, викладання, виховання, оцінювання, інновації, навчальна програма, підготовче стажування.

DOI: 10.15587/2519-4984.2022.257869

ПРОСУВАННЯ ТОВАРИСЬКОГО ОЦІНЮВАННЯ – ЗВОРОТНЬОГО ЗВ'ЯЗКУ «УЧЕНЬ-УЧЕНЬ» В БАГАТОМОВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ СТАРШОЇ ШКОЛИ З АНГЛІЙСЬКОЮ ЯК ПЕРШОЮ ДОДАТКОВОЮ МОВОЮ (с. 44–49)

Kufakunesu Zano

Зворотній зв'язок, також відомий як оцінка в цьому дослідженні, має вирішальне значення для зростання та навчання учнів. Це дослідження ґрунтується на усному та письмовому досвіді однолітків, отриманому під час оцінювання в багатомовному контексті. Це дослідження має на меті визначити проблеми, які виникають у учнів 11 класу АПДМ з оцінюванням взаємного рівня, а також розробити практику взаємного оцінювання в багатомовному середовищі на етапі подальшої освіти та навчання. У класі було 27 учнів. Визначені троє учнів провели три демонстрації з різних питань, які базувалися на необхідному наборі літератури для 11 класу, і були оцінені своїми однокласниками. Точку зору учнів, яким було призначено працювати в групах, було виявлено, пропонуючи їм відповісти на відкриті запитання у письмовій формі після презентації їх однокласників. Згідно з висновками, деякі оцінки колег можуть бути суб'єктивними залежно від зв'язку між оцінювачем і оцінюваним. Учні мали природне відчуття неадекватності в своїх оцінках. Коли дається відгук у багатомовній обстановці, стає важливим надати його найбільшо зручною мовою. Аналогічно, допомога учням пов'язувати нову інформацію від однолітків зі знаннями, які вони вже мають, сприяє їхньому розумінню й упорядковуванню інформації змістовним чином. Таким чином, учням комфортно користуватися зворотним зв'язком, який звертається до відомого, а потім пов'язується з невідомим. Це вимагає попередньої активації знань іншими учнями або навіть учителем, оскільки нова інформація краще інтегрується з наявною інформацією. Після того, як учні звикнуть до оцінювання однолітками та подолають свої початкові страхи та вагання, достовірність, ймовірно, буде досить високою, та не дуже відрізнятиметься від достовірності оцінки вчителя

Ключові слова: товариський зворотній зв'язок, товариське оцінювання, багатомовність, англійська іноземна мова, англійська перша додаткова мова

DOI: 10.15587/2519-4984.2022.257825

ЗМІСТОВО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ (с. 50–55)

Р. Г. Найда

Розкрито актуальність проблеми методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у педагогічних коледжах. Проаналізовано наукові здобутки з питання підготовки та формування професійної компетент-

ності у майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Визначено змістове наповнення методичного забезпечення фахової підготовки за спеціальністю 012 Дошкільна освіта. Описано процесуальне забезпечення підготовки фахівців дошкільної освіти. Визначено критерії діагностування методичної підготовки студентів у педагогічному коледжі: когнітивно-інформаційний та операційно-діяльнісний. Визначено показники критеріїв: знання сучасних технологій навчання; обізнаність із методами та засобами навчання; обізнаність із досвідом творчих педагогів; здатність конструктивно розвивати професійні навички; уміння створювати розвивальне середовище у закладі дошкільної освіти; здатність до саморозвитку та самореалізації. Увага приділена опису матеріалів для проведення дослідження, зокрема, складено діагностувальну та методичну карту організації дослідження. У статті представлено результати педагогічного дослідження, яке проводилося на базі педагогічного коледжу та аналіз даних. На основі діагностичного інструментарію визначено критерії, які допоможуть реалізувати поставлену мету дослідження. Використано якісні (нарративне інтерв'ю) та кількісні (опитувальні методи) методи дослідження: опитування та нарративне інтерв'ю в онлайн режимі шляхом самозаповнення Google Forms. Результати дослідження вказали на необхідність посилення методичного інформування студентів третьокурсників. Зроблено висновки теоретичного аналізу та результатів емпіричного дослідження змістово-процесуального забезпечення студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта. Визначено перспективи наступних наукових досліджень

Ключові слова: методична підготовка, коледж, анкетне опитування, підготовка майбутніх вихователів, дошкільна освіта

DOI: 10.15587/2519-4984.2022.257601

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ У ТУРЕЧЧИНІ (с. 56–61)

Н. О. Постригач

Актуальність дослідження зумовлена тим, що у XXI столітті навчання впродовж життя визнано одним із ключових стовпів освіти, які тісно переплітаються з людським розвитком та фінансовим зростанням. Визначено, що великі університети, уряди та неурядові організації в усьому світі продовжують дискусії щодо практики навчання впродовж життя. Перебуваючи в процесі повноправного членства в ЄС, Туреччина продовжує дотримуватись міжнародних норм та стандартів і виконувати встановлені вимоги.

Проаналізовано інституційні спроби, зреалізовані для підтримки та поширення освіти дорослих у Туреччині, зміцнення системи професійної освіти та навчання у контексті реалізації концепції навчання впродовж життя. З'ясовано, що у Туреччині концепція впродовж життя розглядається як модель підходу до освіти та навчання. Доведено, що з метою розширення можливостей для навчання дорослих Туреччина потребує довгострокового бачення та стратегії навчання дорослих в рамках ширшої стратегії навчання впродовж усього життя.

Узагальнення прогресивного досвіду Туреччини дало змогу виявити особливості реалізації політики навчання впродовж життя, а саме: забезпечення єдності національної культури; здійснення потужної політики справедливості та рівності в освіті; сприяння громадянській освіті; активна участь у системах навчання впродовж усього життя, з метою побудови конкурентоспроможної економіки знань для ЄС; сприяння розвитку навичок мультиграмотності турецьких громадян; навчання кваліфікованих людей, яких потребує суспільство; адаптація сфери неформальної освіти та освіти дорослих до процесу навчання впродовж життя.

Узагальнення векторів розширення можливостей для навчання дорослих у Туреччині дало змогу окреслити перспективні напрями розвитку освіти дорослих в Україні, а саме: інвестування коштів для розширення та диверсифікації навчальних просторів або можливостей у сфері навчання впродовж життя; оновлення програм підтримки батьків дітей молодшого, дитячого та підліткового віку; організація тренінгів із підвищення обізнаності та навичок мультиграмотності; визнання сертифікатів у процесі навчання впродовж життя та неформальної освіти; проведення досліджень соціальної свідомості для процесів навчання впродовж усього життя; підтримання розробки довгострокової стратегії навчання дорослих; розширення можливостей для навчання дорослих та ін.

Перспективами подальших наукових розвідок може бути створення в Україні Національної системи моніторингу навчання впродовж життя, яка містить дані установ та організацій, що діють у сфері неперервної освіти і освіти дорослих

Ключові слова: навчання впродовж життя, неперервна освіта, освіта дорослих, освітня політика, Туреччина